

ارائه مدل الگوی مشارکت اجتماعی در توسعه پایدار محلات شهری (مطالعه موردی منطقه ۶ شهر تهران)

مهرشاد الله ویردی

دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

فرهاد حمزه^۱

استادیار جغرافیای سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

محمد اخباری

دانشیار جغرافیای سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۴/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۸/۲۰

چکیده

هدف از تحقیق حاضر عبارت است از شناسایی متغیرهای اصلی اثرگذار بر تمایل شهروندان در مشارکت و نیز تعیین میزان و سهم اثرگذاری هریک از این متغیرها بر متغیر وابسته تحقیق و همچنین ارائه راهکارها و پیشنهادهای جدید جهت بالا بردن میزان مشارکت اجتماعی در بین شهروندان منطقه ۶ تهران. در این پژوهش از روش میکس متود استفاده شده است تا ابعاد مشارکت شهروندان به نحوی بهتر و کاملتر مشخص شوند. به این مفهوم که ابتدا از روش کیفی استفاده شد و با ۲۰ نفر از شهروندان منطقه ۶ تهران مصاحبه شد تا عوامل موثر بر مشارکت شهروندان این منطقه در توسعه پایدار را گردآوری گردد، سپس از روش کمی استفاده شد و پرسشنامه‌ای بر اساس ملاک‌های عنوان شده توسط شهروندان در مصاحبه تهیه گردید تا بین تعداد بیشتری از شهروندان منطقه ۶ تهران توزیع شود و تحلیل آماری لازم صورت گیرد. با توجه به بررسی‌های انجام شده مشخص شد که میزان اعتماد پاسخگویان، متوسط بوده و پاسخگویان نسبت به شهر و محیط اجتماعی خود احساس تعلق و وابستگی متوسطی داشته‌اند. میزان مسئولیت‌پذیری پاسخگویان نیز در حد خوبی بوده ولی میزان رضایت شهروندان از خدمات شهری نسبتاً ضعیف بوده است. اکثر مردم نگرش مثبتی نسبت به مشارکت داشتند ولی اذعان داشتند امکان مشارکت کمی برای مشارکت شهروندان فراهم است. همچنین پاسخگویان از نظر ذهنی آمادگی نسبتاً بالایی جهت مشارکت اجتماعی داشته‌اند اما به لحاظ عینی و عملی مشارکت بسیار پایینی داشته‌اند. بنابراین بطور کلی میزان مشارکت اجتماعی افراد در حد نسبتاً پایینی بوده است.

واژگان کلیدی: مشارکت اجتماعی، احساس تعلق مکانی، توسعه پایدار، شهر تهران، منطقه ۶ شهر تهران.

مقدمه

مهم‌ترین و عظیم‌ترین سرمایه هر جامعه‌ای، منابع انسانی آن جامعه است که برای بهره‌برداری از آن روش‌های خاصی وجود دارد. مشارکت جویی یکی از نیازمندی‌های روحی روانی و منشا احترام به انسان است. مشارکت در زندگی جمعی حقی طبیعی قلمداد شده و در دهه‌های اخیر در مدیریت شهری مورد تأکید قرار گرفته است. رویکرد برنامه‌ریزی شهری از دهه ۱۹۶۰ تاکنون تغییرات بسیاری کرده و روند تحول آن سه مرحله اساسی و تکاملی را پشت سر گذاشته است. بعد از اثبات ناکارآمدی نظریه‌های برنامه‌ریزی جامع و سیستمی، موضوع مشارکت مردم در برنامه‌ریزی شهری، در سال‌های اخیر هم از جنبه نظری و هم از بعد عملی مورد توجه قرار گرفته است. به اعتقاد گانس^۱، دانش در زمینه اهداف و ارزشها، در انحصار برنامه‌ریزان نیست (Gans, 1996).

مشارکت اجتماعی مشارکت در مسائل اجتماعی است که در کنار حوزه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و... قرار می‌گیرد. در تعریف مشارکت اجتماعی گفته شده است: "مشارکت اجتماعی عبارت است از شرکت آگاهانه، ارادی، خودانگیخته و هدفمند گروه‌ها و افراد در فرآیندها و امور اجتماعی جامعه به منظور تسهیم و نقش داشتن در کارها، تسهیل و تسریع امور جامعه و بهره‌برداری از نتایج آنها و کمک به اهداف توسعه اجتماعی جامعه" (Ansari, 2004)

بروز پیچیدگی در تمامی جنبه‌های زیستی سبب شده است که مقابله با مسائل و معضلات شهری جز از طریق دخالت دادن مردم در فرآیند ایجاد محیط زیستی مطلوب، ممکن نباشد. بی‌توجهی به امر مشارکت اجتماعی، عدم موفقیت طرح‌ها و برنامه‌ها را افزایش داده، از نیازها و خواسته‌های شهروندان ارزیابی صحیحی به عمل نیامده و ایجاد نظم و تامین آسایش را در محیط کالبدی مختل می‌سازد. اینکه تا چه حد می‌توان مردم را در برنامه‌ریزی و تهیه طرح‌های توسعه مشارکت داد، به ظرفیت مردم در تصمیم‌سازی در خصوص مسائل و مشکلات شهری بر می‌گردد. میزان فراهم بودن مقتضیات مدیریت مشارکتی و نیز قواعد و قوانین حاکم بر زندگی مردم، بر توفیق یا عدم توفیق مشارکت مردم مؤثرند. به عبارت دیگر، مشارکت فعال مردم در فرآیند طراحی و اجتماعی کردن این فرآیند، تحقق‌پذیری این گونه طرح‌ها را افزایش خواهد داد. (Andalib & act, 2015)

بی‌توجهی به امر مشارکت اجتماعی، عدم موفقیت طرح‌ها و برنامه‌ها را افزایش داده، از نیازها و خواسته‌های شهروندان ارزیابی صحیحی به عمل نیامده و ایجاد نظم و تامین آسایش را در محیط کالبدی مختل می‌سازد. حس تعاون رو به تحلیل رفته و فرصتی برای بروز جنبه‌های مثبت شخصیتی و همچنین توانایی‌های افراد وجود ندارد. به این ترتیب عللی برای حفظ و احیای هویت فرهنگی و اعتقادی شهروندان دست نمی‌دهد. بخش اعظم چنین وضعیتی ناشی از بروز الگوهای پدرسالارانه تصمیم‌گیری و مدیریتی و شرکت ندادن آگاهانه و غیرآگاهانه مردم در کلیه بخش‌ها است.

^۱-Gans

تردیدی نیست که طرح های توسعه ای بدون فرآیند مشارکتی و تاکید بر نقش محوری و مهم مدیریت محلی و سازمانهای محله ای با موفقیت همراه نخواهند شد؛ اما این مشارکت به معنای محول کردن مسئولیت و تعهدات توسعه و عمران بردوش مردم محل نیست بلکه هریک از سازمانها و نهادها باید نقش و مسئولیت متناسب با وظایف و ظرفیت های خود را ایفا کنند. بدین لحاظ به نظر می رسد که رهیافت های " مشارکت جویانه " و " مردمی " می تواند تا حد قابل توجهی کاستی ها را جبران و اهداف برنامه های توسعه را سهل الوصول نماید. لذا با توجه به موارد و مسایل فوق و به منظور دست یابی به اهداف توسعه و بهسازی پایدار شهر تهران بایستی به دنبال راهکارهای مناسب برای این موضوع بود. (Mazini, 1999). در جوامع پیشرفته، مشارکت مردم در برنامه های شهری نهادینه و حقوق و تکالیف مدیران شهری و شهروندان مشخص شده است. (Bashirieh, 2004). برای کاستن از آسیب ها و ایجاد محیطی با آسایش خاطر شهروندان، پرداختن به مشارکت در برنامه های شهری بسیار مهم است. مشارکت آگاهانه مردم، کیفیت اجرای برنامه ها و بهره وری آن را افزایش می دهد و از تحمیل هزینه های هنگفت بر سازمانها منجمله شهرداری جلوگیری می نماید. الگوهای برنامه ریزی مشارکتی، اعتماد شهروندان به نتایج حاصله را افزایش می دهد؛ میزان دقت، حساسیت و ابعاد آن را روشن می سازد و مشارکت واقعی و هدفمند آنان را تضمین می کند. در این فرآیند، مشارکت نه تنها هزینه محسوب نمی شود؛ بلکه به ارتقاء کیفیت زندگی، آرامش و آسایش شهروندان منجر می گردد. (Mazini, 2016)

سنایی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله خود تحت عنوان بهبود فرآیند مدیریت شهری با تکیه بر رویکرد شهرسازی مشارکتی پرداختند. هر اندازه شناخت افراد از ابعاد مشارکت بیشتر باشد گرایش به مشارکت آنها نیز بیشتر خواهد بود و هر اندازه فرد احساس تعلق بیشتری به محل سکونت خود داشته باشد گرایش وی به مشارکت افزایش خواهد یافت.

فخرایی و مرزی (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی رابطه مشارکت شهروندان و فاکتورهای اصلی مدیریت شهری در شهر تهران پرداخته است. نتایج تحقیق نشان داد که از بعد ذهنی تمایل شهروندان به مشارکت در مدیریت شهری بالاست و بستر بسیار مناسبی برای مشارکت در شهر مورد مطالعه وجود دارد. اما در بعد عینی مشارکت شهروندان از سطح حداقلی پیروی می کند. بر اساس نتایج پژوهش، بین معیارهای حکمرانی و مشارکت شهروندان در مدیریت شهری ارتباط معناداری وجود دارد. شیعه و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله خود تحت عنوان رویکرد شهروندی فضایی - چهارچوبی برای مشارکت شهروندان در فرآیندهای برنامه ریزی شهری به پژوهش پرداختند. از نظر آنها شهروندی فضایی چهارچوبی نوین را برای مشارکت عموم مردم در فرآیندهای برنامه ریزی شهری ترویج میکند که بر تعامل بی واسطه و دایم بین شهروندان و برنامه ریزان استوار است. ویموس و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی مشارکت در برنامه ریزی و حاکمیت بستن شکاف بین رضایت و انتظار پرداختند. نتایج نشان داد که یک شکاف مشابه با ایالات متحده در جامعه استرالیا غربی و جمعیت نمونه مورد استفاده در مداخلات مشارکت وجود داشت. علاوه بر این، تجربه شهروندان از دموکراسی عمده اساساً فاصله بین انتظارات و تجربه مشارکت دولت را

کاهش داده است. این مطالعات موردی همچنین از وجود و جزئیات ماهیت این رابطه مشارکت بین شهروندان و دولت و همچنین بین خود شهروندان پرده برداشت.

رویکرد مفهومی و نظری

شهروندی

به نظر هابرماس^۱ شهروندی را صرفاً میتوان در چارچوب دستاوردهای تاریخی که ناشی از پدید آمدن نظام سرمایه داری مدرن است درک نمود. یکی از برجسته ترین نظریه های مربوط به شهروندی و حقوق شهروندی توسط مارشال^۲ ارائه شده است. به اعتقاد مارشال، شهروندی پایگاهی است که به تمامی افراد که عضو تمام عیار اجتماع خود هستند داده شده است. این افراد همگی دارای جایگاه، حقوق و وظایف و تکالیف مناسب با این پایگاه هستند و حقوق و وظایف شهروندی به موجب قانون تثبیت و حمایت میشود. مارشال حقوق شهروندی را در سه حوزه حقوق قانونی - مدنی آزادیهای فردی، آزادی بیان، حق مالکیت و... (حقوق سیاسی) حق رأی حق شرکت در انتخابات، حق مشارکت سیاسی (و حقوق اجتماعی حق بهره مندی از امنیت، رفاه اجتماعی، خدمات مدنی می داند. سطح برقراری ارتباط با نهادهای جامعه و توانایی تحلیل مسایل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی همراه با مراقبت از محیط زندگی خود می باشد. مانند: دانستن اسامی مدیران شهری، پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی و... شهروندی یکی از نقش‌های اجتماعی اصلی افراد در جامعه مدرن است.

جامعه مدنی

جامعه مدنی از جمله مفاهیمی است که متفکران بسیاری از جمله جان لاک، آدام فرگوسن، منتسکیو، هگل، مارکس، کانت و دیگران از آن نام برده اند. مهمترین وجوه مشترک جامعه مدنی از دیدگاه متفکران غربی در مقوله خلاصه میشود که عبارتند از: حرمت انسان و حقوق او و ارزش و اهمیت فرد و شهروند، اختیار و آزادی انسان و شهروندان برای تعیین سرنوشت خویش، توافق و قرارداد شهروندان با همدیگر، عقلانیت و عقل باوری، مشارکت خودجوش و داوطلبانه شهروندان و نظارت بر سیستم سیاسی، امنیت و قانون، تبادل آراء و افکار (نقی زاده،

احساس تعلق اجتماعی

منظور مجموعه طرز تلقی ها، نگرش ها و کنش های فرد در تعلق به محیط و محل زندگی خود و احساس تعهد به آن می باشد که در حفظ و صیانت از آن از هیچ کوششی دریغ نمی کند. همچنین فرد تا چه حد خود را با جامعه هماهنگ دانسته و به طور فعال در امور آن شرکت نموده است.

اعتماد اجتماعی

اعتماد تسهیل کننده مبادلات در فضای اجتماعی است و هزینه مذاکرات و مبادلات اجتماعی را به حداقل می رساند.

^۱ -Habermas

^۲ -Marshall

اعتماد به یکدیگر از عوامل موثر در مشارکت و شرط اصلی تشکیل روابط ثانویه است (Inglehart, 1999) در این نوشتار اعتماد در دو دسته مورد بررسی قرار می گیرد:

الف) اعتماد فردی

ب) اعتماد به سازمانها که در این کتاب با توجه به حوزه مطالعاتی آن سازمان‌های مسئول شهری مد نظر می‌باشد.

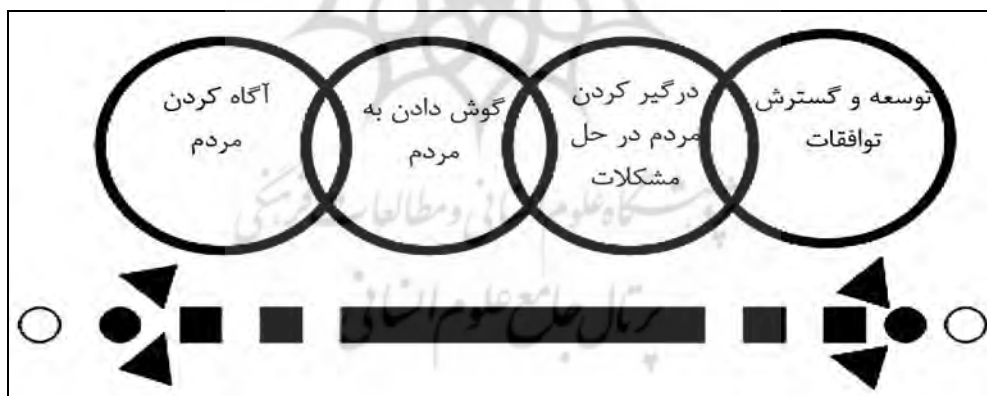
مشارکت

واژه مشارکت از جهت لغوی به معنای درگیری و تجمع برای منظوری خاصی است. جوهره اصلی مشارکت را می‌توان درگیری، فعالیت و تاثیر پذیری دانست. مشارکت مورد مشورت قرار دادن قبلی از تصمیم‌گیری را گویند به نحوی که اظهار نظر شخصی و اعمال مراقبت در جریان اجرایی این تصمیم و تحولی نتایج آن امکان داشته باشد. ذکایی مشارکت را عمل اجتماعی، مسئولیت و تعهد خود در گروه می‌داند و در این بیان بر چند نکته تأکید شده است.

الف: حضور مردم و پذیرش نقش و مسئولیت در جامعه

ب: دخالت افراد باید تأثیرگذار و محسوس باشد

ج: مشارکت در جامعه جدید یک فرایند اکتسابی است، یعنی باید آن را آموخت و با نوع رفتار و ارزشهای متناسب با آن اشاره کرد و توان و قابلیت‌های بکارگیری آنها را در افراد جامعه بوجود آورد. مشارکت را همچنین به شکل ساده میتوان نظیر یک زنجیره در نظر گرفت که شامل حلقه‌های زیراست (Creighton, 2005).

تصویر ۱: حلقه مشارکت، Source: Creighton, 2005: 9

توسعه

در حالت کلی اصطلاح توسعه به صورت فراگیر پس از جنگ جهانی دوم مطرح شده است. واژه توسعه در لغت به معنای خروج از "لفاف" است. در قالب نظریه نوسازی، لفاف همان جامعه سنی و فرهنگ و ارزشهای مربوط به آن است که جوامع برای متجدد شدن باید از این مرحله سنی خارج شوند.

دکتر محمد جواد زاهدی در کتاب توسعه و نابرابری معتقد است: توسعه در بعد جامعه‌شناسی بر حسب دلالت‌های آن در آثار جامعه‌شناسی چند دهه اخیری فرایندی است که به کاهش فقر، افزایش رفاه، ایجاد اشتغال و افزایش

یکپارچگی اجتماعی دلا لت دارد. این فرایند همچنین با عدالت اجتماعی، برابری همه مردم در مقابل قانون، حقوق اقلیها، گسترش آموزش و پرورش نیز ارتباطی بی واسطه دارد (Sharafi, 2010)

توسعه پایدار

مفهوم توسعه پایدار مفهومی است که در سالهای اخیر در ادبیات جامعه شناسی مطرح شده است. طبق سمپوزیومی که در سال ۱۹۹۱ در لاهه برگزار شد، در مورد مفهوم توسعه پایدار آمده: اگر منظور از توسعه گسترش امکانات زندگی انسانهاست، این امر نه تنها در مورد نسل حاضر بلکه برای نسل های آینده نیز مد نظر باشد. منظور از توسعه پایدار، تنها حفاظت از محیط زیست نیست، بلکه مفهوم جدیدی از رشد اقتصادی است، رشدی که عدالت و امکانات زندگی را برای تمام مردم جهان و نه تعداد اندکی افراد برگزیده است. بر طبق تعریف بین المللی برنامه محیطی سازمان ملل متحد^۱ توسعه پایدار توسعه ای است که نیازهای نسل حاضر را برآورده سازد بدون اینکه توانایی های نسل آینده را در رفع نیازهایشان به مخاطره اندازد.

مشارکت شهروندی

با توجه به ارائه تعریف شهروندی، مشارکت شهروندی نیز به خودی خود تعریف می گردد. چنانچه شهروندی را موقعیتی دانسته که پدید آورنده رابطه میان فرد و جامعه و فراهم آورنده چارچوبی برای تعامل میان افراد درون جامعه مدنی است و شهروند را نیز بعنوان فردی که در اجتماع دارای حق و حقوقی بوده و متقابلاً وظایفی در قبال شهر و اجتماع خود دارد در نظر گرفته شود، مقوله مشارکت هم می تواند به عنوان بخشی از حقوق او تلقی شده و زمینه حضور او را در عرصه های مختلف اجتماع فراهم می آورد. البته در این مفهوم مشارکت دارای معنایی فراتر از رأی دادن و یاحتی پرداخت مالیات است

شهروند مدرن در قبال حقوق شهروندی، می بایست تعهداتی را نیز تقبل کند زیرا شهروندی، مفهومی گسترده تر از شهرنشینی دارد و شهروندان منفعل را فاقد شخصیت مدنی می دانند. مشارکت شهروندی موجب تعمیق دموکراسی شهری می شود. فرایند تحقق مشارکت شهروندی نیز فراهم کردن زمینه های لازم از سوی حکومت های محلی و شهرداری ها جهت دخالت شهروندان محلی در تصمیم گیری های شهری است. مشارکت شهروندان محلی موجب تقویت روابط میان شهروندان و شهرداری ها به شهروندان محلی خود می شود. (Hosseini, 2001).

عوامل موثر بر مشارکت مردمی

مشارکت مردم در اداره امور شهرها فارغ از نوع فعالیتی که انجام می دهند منوط به ایجاد بستر مناسب و ظرفیت سازی برای جلب مشارکت می باشد. برخی از عوامل اثرگذار بر مشارکت مردمی عبارتند از:

- سطح فرهنگ عمومی افراد ساکن در شهر و نوع روابط اجتماعی حاکم بین آنها

- سابقه تاریخی مشارکت بین افراد ساکن در محلهای شهری

- احساس قدرت در مورد میزان تاثیرگذاری در برنامه ها

^۱ - UNEP

- مقبولیت موضوع مورد مشارکت در نظر افراد ساکن در شهرها
- عوامل اقتصادی و توانایی مالی مردم برای مشارکت در بخش های مالی برنامه ها
- توانایی فنی افراد ساکن برای مشارکت در بخشهای اجرایی برنامه ها
- ارزیابی مثبت نتایج برنامه و بهبود شرایط سکونت افراد ساکن

پیش نیازهای مشارکت

کائوتری و دیگران معتقدند که مشارکت باید نیروی شرکت کنندگان را جذب کند، هدفهای خاصی و کاملاً تعریف شدهای را که آنها آگاهانه میپذیرند پیش رو قرار دهد، و باید مطابق با قوانین هر نهاد اجتماعی که خواستار هماهنگی فعالیتهایش، رفع مناقشات و آموزش اعضایش است، نهادی شود. اگر مشارکت باید مؤثر و در دراز مدت کارآمد باشد تا بتواند به توسعه که فرآیندی مداوم است. ادامه دهد، باید جزئی از دیدگاه پویایی نظام نهادی باشد. (Kaoutari et al., 2000)

آثار و پیامدهای مشارکت

- مشارکت کارکنان در امور سازمان به هر نحوی که باشد، چه در قالب نظرخواهی و مشاوره و چه شرکت در تصمیم گیری های سازمانی اگر درست به کار گرفته شود آثار و پیامدهای زیر را به دنبال خواهد داشت:
- پذیرش مسئولیت، مشارکت مردم را بر میانگیزد تا در کوششهای گروه خود مسئولیت بپذیرد.
  - انگیزش برای یاری دادن، مشارکت مردم را به یاری دادن برمی انگیزد. مردم از طریق مشارکت بخت آن را می یابند که قابلیت های ابتکار و آفرینندگی خود را برای دستیابی به اهداف سازمان از بندرها سازند.
  - مشارکت عامل تقویت بنیان های اعتقادی و عامل بروز شکوفایی افکار و ایده هاست.
  - مشارکت کارکنان، ارتباط از پایین به بالا را آسان تر میسازد.
  - مشارکت کارکنان، می تواند باعث ایجاد انگیزه و همکاری بیشتر بین کارکنان و مدیریت گردد

اهداف مشارکت

- اهداف مشارکت شهروندان را میتوان در پنج دسته خلاصه کرد:
- ۱- کشف: شناخت مسائل عمومی، جست و جو برای یافتن مشکلات و مسائل عمومی
  - ۲- آموزش، آگاه شدن شهروندان از مسائل عمومی
  - ۳- سنجش دیدگاه ها، اطلاع از دیدگاه ها و نظر شهروندان راجع به مسائل جامعه و راه حل های آن.
  - ۴- انگیزش، ایجاد انگیزه در شهروندان برای تفکر در مورد مسائل جامعه و راه حل یابی برای آنها؛
  - ۵- پذیرش و ایجاد مشروعیت عامه، ایجاد پذیرش در جامعه نسبت به خط مشی ها و توجه به نرُم های جامعه درخط مشی گذاری.
- کریگتون تمامی این پنج دسته اهداف را درتبادل اطلاعات با شهروندان تحقق یافته می بیند. به زعم او بایجاد ارتباط میتوان به کشف مسائل مورد ابتلای مردم، آگاه ساختن آنان از محدودیتهای آنها، آگاه شدن مراجع خط مشی گذار از دیدگاه های شهروندان، وانگیزش و پذیرش عامه مردم، دست یافت.

زنجیره مشارکت مردمی

مشارکت مردمی فرایندی است در برگیرنده تبادل اطلاعات، مشاوره، تعهد، تصمیمات شراکتی و قدرت شراکتی. در این زنجیره نقش و میزان دخالت مردم در تصمیم سازی از پایبندترین سطح (تبادل اطلاعات) تا بالاترین سطح (قدرت و اختیار) افزایش می یابد. میان هر یک از مراحل این فرایند، نمی توان حد و مرز قطعی قائل بود. این سطوح با یکدیگر همپوشانی داشته و هر سطح با توجه به سطوح دیگر شکل می گیرد (Smith, 2003).

جدول ۱: زنجیره مشارکت مردمی

تبادل اطلاعات	مشاوره	تعهد/گفتگو	تصمیمات شراکتی	قدرت شراکتی
Information exchange	Conclution	Engagement Dialogue	Shared Decisions	Shared Jurisdiction
دادن اطلاعات و دریافت اطلاعات	من گوش می‌دهم و حرف می‌زنم شما هم گوش می‌دهید و حرف بزنید	ما تصمیم می‌گیریم	ما تصمیم می‌گیریم	ما مسئول و پاسخگو هستیم
هدف: افزایش آگاهی، آموزش، تبادل دیدگاه‌ها، تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری، ارتقای تصمیم آگاهانه	هدف: ارتباط دوجانبه، دریافت نظرات، پیشنهادها و بازخوردها، بحث و گفتگو در زمینه اولویت و افزایش آگاهی	هدف: جستجوی عمیق درباره نظرات، پیشنهادها و علایق با تأکید بر خوب گوش دادن و فهم واقعی، جستجو در زمینه ارزش‌ها و در برخی شرایط، حرکت به سوی اجماع و توافق عمومی	هدف: تقسیم مسئولیت‌های تمرکززدایی از تصمیم‌سازی در سطوح مختلف اجتماع، انسجام، حل مغایرت‌ها، تخصیص بهینه منابع کمیاب، مدیریت برنامه‌ها به شیوه‌ای که به ارزش‌های مردم احترام گذاشته و آن‌ها را منعکس کند	هدف: تخصیص قانونمند قدرت، فهم، احترام و انعکاس ارزش‌های جامعه در تصمیمات، ایجاد فرصت‌هایی در راستای تمرکززدایی سیاسی

Source: Smith, 2000

یافته‌های پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای است و از نظر ماهیت و روش از نوع پژوهش‌های توصیفی-تحلیلی است. در این تحقیق در راستای مورد آزمون قرار دادن اهداف حاضر، در پژوهش حاضر جهت گردآوری داده‌های مورد نیاز از ابزار پرسشنامه توأم با مصاحبه استفاده شده است. طراحی و تنظیم گویه‌ها بر اساس چهارچوب نظری تعاریف متغیرها و مقیاس‌های اندازه‌گیری صورت گرفته است. این وسیله اندازه‌گیری شامل ۵۶ سوال و گویه است. گویه‌ها به صورت چند گزینه‌ای بر روی طیف لیکرت و همچنین سوالات به صورت بسته تنظیم شده است. در طراحی پرسشنامه ترتیب موضوعی تا حد امکان رعایت شده و تا آنجا که امکان داشته کلیه پرسش‌های مربوط به یک موضوع در یک گروه قرار گرفته است. در این تحقیق به منظور نمونه‌گیری، از روش نمونه‌گیری احتمالی ساده استفاده شده است.

برای صرفه جویی در نیروی انسانی، هزینه و وقت و رعایت سایر ملاحظات اجرایی، به جای مطالعه در مورد تمام افراد جامعه می‌توان نمونه‌ای از افراد جامعه را انتخاب و مورد تحقیق قرار داد می‌توان از فرمول کوکران استفاده می‌شود:

$$n = \frac{N t^2 pq}{N d^2 + t^2 pq}$$

N = تعداد کل جمعیت آماری

$t =$ ضریب اطمینان، که چنانچه سطح معنی داری آزمون برابر با 0.05 / باشد، مقدار این ضریب برابر است با 1.96 p
 $=$
 $p =$ احتمال وجود صفت در جامعه (نسبت جمعیت دارای صفت معین)
 $q =$ احتمال عدم وجود صفت در جامعه (نسبت جمعیت فاقد صفت معین) $(= 1 - p)$
 $d =$ دقت نمونه گیری) تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین محقق برای وجود آن صفت در جامعه
 $(N=251.384 \times 1.962 \times (0.5 \times 0.5) / 251.384 \times 0.052 + 1.962 (0.5 \times 0.5) = 383.58)$
 براساس نتایج به دست آمده از فرمول کوکران تعداد $383,58$ به دست آمد که در جهت افزایش ضریب اطمینان، حجم نمونه، تعداد 400 نفر در نظر گرفته می شود.

تجزیه و تحلیل یافته ها

در تحقیق حاضر، از آماره های توصیفی، در راستای تنظیم و تدوین جداول توزیع فراوانی و استفاده از آن ها در ترسیم نمودارهای مورد نیاز استفاده گردید. همچنین برای محاسبه شاخص های مرکزی نیز از آماره های توصیفی استفاده شده است.

در زمینه تجزیه و تحلیل با استفاده از آماره های استنباطی نیز در تحقیق حاضر ابتدا می بایست مشخص گردد که تحلیل حاضر از نوع پارامتریک یا ناپارامتریک می باشد. در راستای شناسایی آزمون های پارامتریک و ناپارامتریک نیز از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف در نرم افزار SPSS استفاده می گردد. همچنین روش های آزمون فریدمن و آزمون نسبت ها از جمله آزمون های مورد استفاده در تحقیق حاضر می باشد.

روایی و پایایی تحقیق

از آن جا که هدف ما از بررسی روایی ابزار این می باشد که مشخص کنیم تا چه حد سؤال های مورد استفاده در این ابزار مورد معرف کل تعداد سؤال های ممکن است، می تواند در این رابطه طرح شود، در ابتدا پرسشنامه مقدماتی تهیه شده و با مشورت و استفاده از نظرات چند تن از اساتید شهرسازی، جغرافیای سیاسی، جغرافیا و برنامه ریزی منطقه ای، جغرافیای انسانی و جغرافیای شهری دانشگاه مربوطه، روایی محتوایی تحقیق بدست آمد و سپس برای تعیین روایی صوری 19 پرسشنامه ها نیز از اجرای آزمایشی و اصلاح قبل از اجرای نهایی استفاده می شود. پایایی تحقیق حاضر نیز بر اساس مدل آلفای کرونباخ عدد به دست آمد که نشان دهنده یک پایایی 0.747 برای تحقیق حاضر می باشد.

جدول ۲: جدول پایایی تحقیق

ردیف	متغیر	گویه های سنجش متغیر در پرسشنامه	آلفا
۱	اعتماد اجتماعی	۱ تا ۵	۰ / ۷۲۴
۲	احساس تعلق اجتماعی	۶ تا ۱۰	۰ / ۷۶۷
۳	مسئولیت پذیری اجتماعی	۱۱ تا ۱۵	۰ / ۶۷۴
۴	رضایت از خدمات شهری	۱۶ تا ۲۰	۰ / ۶۶۰
۵	نگرش فرد	۲۱ تا ۲۹	۰ / ۷۵۸
۶	امکان مشارکت	۳۰ تا ۳۷	۰ / ۷۷۶
۷	کل پرسشنامه		۰ / ۷۴۷

Source: Research Findings, 2020

روش کیفی:

از تحلیل مشاهدات و مصاحبه‌ها مولفه‌های زیر به دست آمد:

اعتماد اجتماعی - احساس تعلق اجتماعی - مسولیت پذیری اجتماعی - نگرش فرد - رضایت از خدمات شهری - امکان مشارکت در فرایند توسعه در ایران گویه‌های مرتبط با هریک از این مولفه‌ها در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳: مولفه‌های پژوهش

مولفه	گویه
اعتماد اجتماعی	مردم جامعه به دولت بدبین هستند. اعتماد کم مردم جامعه به نهادها و مشاغل دولتی و غیردولتی عدم اعتماد به اجرای تصمیمات و قوانین دولتی صداقت گفتاری و کرداری مسولان بی توجهی مسولان به خواسته‌های مردم بدبینی افراد به نیات و صداقت در عمل دیگر افراد جامعه افراد به غریبه‌ها اعتماد ندارند. عدم جامعه پذیری دینی و اخلاقی در جامعه ناعدالتی اجتماعی
احساس تعلق اجتماعی	تعلق به سرزمین ایران و زندگی در آن افتخار به ایران دفاع از میهن و ارزش‌ها علاقه به مردم و نوع روابط آنها
مسولیت پذیری اجتماعی	قادرند برای دیگران و همراه با آنها کاری را انجام دهند دیگران را می‌پذیرند همگام با وجدانیات خود حرکت می‌نمایند قوانین اجتماعی را رعایت می‌نمایند به حساسیت‌های مربوط به روابط میان فردی احترام می‌گذارند قادر به پذیرش سایر افراد هستند از استعداد‌های خود در راه صلاح جمع بهره می‌گیرند فقط به صلاح خودشان فکر نمی‌کنند.
نگرش فرد	مشارکت مردم در امور جامعه می‌تواند به نزدیک تر شدن مردم محل به یکدیگر کمک کند. واگذاری امور محله‌ای به مردم باعث احساس تعلق خاطر آنها به پارک خواهد شد. مشارکت مردم در امور جامعه باعث رشد جامعه رفاه و رونق خواهد شد. با اعتراض مدنی به مشکلات و درخواست امکانات می‌توان به خواسته خود رسید.
رضایت از خدمات شهری	رضایت مردم محله از مدیریت شهری منطقه ۶ تهران رضایت مردم محله از وضعیت زیباسازی شهر تهران
امکان مشارکت در فرایند توسعه در ایران	فراهم نبودن بستر مشارکت مردم جامعه در فرایند توسعه نیاز به نهاد سازی برای مشارکت مردمی وجود دارد. شرایط ساختاری برای مشارکت مردم مناسب نیست. نیاز به سازماندهی برای مشارکت مردمی وجود دارد.

Source: Research Findings, 2020

در مطالعه حاضر نتیجه گیری به شرح زیر ارایه می‌شود:

- تقریباً همه مردم جامعه به دولت بدبین هستند.
- مردم جامعه به نهادها و مشاغل دولتی و غیردولتی اعتماد کمی دارند.
- مردم به اجرای تصمیمات و قوانین دولتی و صداقت گفتاری و کرداری مسولان اعتماد کمی دارند.
- از نظر مردم محله مسولان به خواسته‌های مردم اهمیت نمی‌دهند.

- افراد جامعه به نیت و صداقت در عمل دیگر افراد جامعه نیز شک دارند و بدبین هستند.
- افراد جامعه به غریبه ها اعتماد ندارند.
- این بی اعتمادی ها در جامعه به عدم جامعه پذیری دینی و اخلاقی در جامعه منجر شده است.
- از نظر مردم عدالت اجتماعی در جامعه وجود ندارد.

توصیف آماری داده ها

با توجه به جدول ۴ استنباط آماری داده های جمع آوری شده پرسشنامه به تفکیک با شاخص های میانگین، واریانس و انحراف معیار گزارش شده و استنباط آماری داده ها، هر یک از ابعاد کیفیت را میتوان به شرح زیر توصیف کرد:

جدول ۴: استنباط آماری داده ها

ابعاد	مؤلفه های مشارکت شهروندان	تعداد پاسخ- گویان	میانگین	انحراف معیار	واریانس
اعتماد اجتماعی	به همسایه های خود اعتماد دارم.	۴۰۰	4.785	.50003	.250
	آدم های قابل اعتماد زیادند، می توان با صحبت کردن و چند برخورد به آنها اعتماد کرد.	۴۰۰	4.675	.60098	.361
	بنظر من مسئولان شهری قابل اعتماد و انتقادپذیرند.	۴۰۰	4.765	.53966	.291
	شهرداری، از جمله نهادهای موثر بوده و می توان به عملکرد مسئولین آن اعتماد کرد.	۴۰۰	4.545	.59981	.360
احساس تعلق اجتماعی	عملکرد نیروی انتظامی بگونه ای بوده که همیشه می توان به آن اعتماد کرد.	۴۰۰	4.600	.64970	.422
	اگر برای مدتی از اعضای خانواده و خویشاوندان خود دور باشم، دلنگشان می شوم.	۴۰۰	4.585	.57831	.334
	نسبت به اهالی محله و همسایگان احساس دوستی و وابستگی زیادی دارم.	۴۰۰	4.815	.41429	.172
	توهین به مردم شهرم را به هیچ وجه تحمل نمی کنم.	۴۰۰	4.650	.63206	.399
	نسبت به مردم شهرم احساس دوستی و تعلق خاطر زیادی دارم.	۴۰۰	4.635	.58608	.343
	به همه هم وطنانم جدای از قومیت و مذهب، همبستگی زیادی دارم.	۴۰۰	4.735	.48575	.236
	اگر کسی وظیفه اش را درست انجام ندهد، در هر پست و مقامی که باشد باید به او تذکر داد.	۴۰۰	4.440	.75448	.569
	من معمولاً در نانوائی، پمپ بنزین و... نوبت را رعایت کرده و اگر کسی رعایت نکرد، به او اعتراض می کنم.	۴۰۰	4.070	.96423	.930
	من در مصرف آب و برق و... صرفه جویی کرده و دیگران را نیز به اینکار تشویق می کنم.	۴۰۰	3.635	1.2079	1.459
	به عنوان یک شهروند سعی می کنم با کارهایی مثل کاشتن درخت و رفع نقص خودرو، به کاهش آلودگی هوا کمک کنم.	۴۰۰	4.590	.56879	.324
بنظر من شرکت در راهپیمایی مناسبت های ملی (۲۲ بهمن، ۱۳ آبان و...) موجب احساس غرور ملی می شود.	۴۰۰	4.360	.69485	.483	

Source: Research Findings, 2020

جدول ۵: رضایت از خدمات شهری

ابعاد کیفیت	مؤلفه های مشارکت شهروندان	تعداد پاسخ گو	میانگین	انحراف معیار	واریانس
رضایت از خدمات شهری	من از سرانه فضاهای ورزشی و تفریحی موجود در سطح شهر و محله ام رضایت دارم.	۴۰۰	۴.۵۴۵	۰.۷۰۷۴۴	۰.۵۰۰
رضایت از خدمات شهری	من از تعداد و میزان مبلمان و اثاثیه شهری رضایت دارم.	۴۰۰	۴.۲۹۵	۰.۸۶۷۰۳	۰.۷۵۲
	من از انجام امور اجرایی و حمل و نقل شهری (خط کشتی، پل عابر پیاده، تعداد وسایل نقلیه عمومی موجود در سطح شهر) رضایت دارم.	۴۰۰	۴.۴۴۵	۰.۷۳۷۷۵	۰.۵۳۰
	من از میزان رضایت از زیباسازی محیط و بهبود کیفیت کابردی شهر رضایت دارم.	۴۰۰	۴.۶۰۰	۰.۵۷۵۹۰	۰.۳۳۲
	من از اقدامات کارکنان شهرداری در جهت حل مشکلات و پاسخگویی به مشکلات مطروحه رضایت دارم.	۴۰۰	۴.۷۲۰	۰.۵۰۲۸۶	۰.۲۵۳
نگرش افراد- تصور فرد از پیامدهای مشارکت	مشارکت شهروندان باعث انسجام اجتماعی می شود.	۴۰۰	۴.۵۶۰	۰.۶۰۶۸۳	۰.۳۶۸
	مشارکت شهروندان باعث همدلی آنان می شود.	۴۰۰	۴.۵۲۰	۰.۷۰۸۶۰	۰.۵۰۲
	مشارکت شهروندان باعث آسانتر شدن کارهاست.	۴۰۰	۴.۴۶۵	۰.۸۱۹۸۴	۰.۶۷۲
	مشارکت شهروندان باعث ایجاد احساس مسولیت در افراد می شود.	۴۰۰	4.685	۰.۵۱۶۸۳	۰.۲۶۷

توصیف بعد اعتماد اجتماعی

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۷۶ / ۴ و واریانس ۳۳۶. و انحراف معیار ۵۷۲. اعتماد اجتماعی را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان میدانند.

توصیف بعد تعلق اجتماعی

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۶۸ / ۴ و واریانس ۲۹۶. و انحراف معیار ۵۳۴. احساس تعلق اجتماعی را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان می‌دانند.

توصیف بعد مسولیت پذیری اجتماعی

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۲۱ / ۴ و واریانس ۷۵۳. و انحراف معیار ۸۳۲. مسولیت پذیری اجتماعی را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان می‌دانند.

توصیف بعد رضایت از خدمات شهری

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۵۱ / ۴ و واریانس ۶۷۵. و انحراف معیار ۵۴. رضایت از خدمات شهری را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان می‌دانند.

توصیف بعد نگرش فرد

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۶۰ / ۴ و واریانس ۳۸۳. و انحراف معیار ۶۱۱. نگرش فرد را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان می‌دانند.

توصیف بعد امکان مشارکت

استنباط آماری داده‌ها حاکیست که پاسخگویان جامعه آماری با میانگین ۵۵ / ۴ و واریانس ۴۳. و انحراف معیار ۶۴۹. امکان مشارکت را جزئی از مؤلفه‌های مشارکت شهروندان می‌دانند.

یکی از تقسیم‌بندی‌های رایج آمار، تقسیم‌بندی آن به آمار پارامتریک و آمار ناپارامتریک است. آمار پارامتریک مستلزم پیش‌فرض‌هایی در مورد جامعه‌ای که از آن نمونه‌گیری صورت گرفته می‌باشد. به عنوان مهمترین پیش‌فرض در آمار پارامتریک فرض می‌شود که توزیع جامعه نرمال است. اما آمار ناپارامتریک مستلزم هیچگونه فرضی در مورد توزیع نیست.

جدول ۶: نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف

Sig	Kolmogorov-Smirnov Z	متغیرهای تحقیق
۰,۰۶۲	۱,۳۱۳	اعتماد اجتماعی
۰,۰۷۸	۱,۲۹۹	احساس تعلق اجتماعی
۰,۳۷۷	۰,۹۰۱	مسولیت پذیری اجتماعی
۰,۱۶۶	۱,۱۸۹	رضایت از خدمات شهری
۰,۰۶۸	۱,۳	نگرش افراد
۰,۱۷۸	۱,۰۹۹	امکان مشارکت

Source: Research Findings, 2020

همانطور که در جدول مشاهده میشود، چون مقدار سطح معنیداری در تمامی متغیرها بالاتر از مقدار خطای ۰/۰۵ میباشد پس فرض صفر را نتیجه گرفته، یعنی متغیر مانده در مدل همگی نرمال هستند. متغیرها از جامعه نرمال آمده‌اند.

نتیجه گیری و دستاورد علمی پژوهشی

رشد چند باره شهری ناشی از افزایش طبیعی جمعیت و افزایش مهاجرت های ناشی از نبود اعتدال در برنامه ریزی مکانی - اجتماعی و اقتصادی کشور به همراه تصمیم دولت در تمرکز با ایجاد فعالیت های اقتصادی، اجتماعی و جاذبه های دیگر مهاجر پذیر، بیشترین تاثیر را در گسترش ابعاد کالبدی و اجتماعی کلان شهرها داشته و بر روی کیفیت زندگی اثر گذاشته است. این اثرات طیف وسیعی از معطلات و مشکلات اجتماعی اقتصادی، فرهنگی و نابسامانی های کالبدی - فیزیکی را به همراه داشته است. در این میان روابط بین انسان‌ها و سلامتی و کیفیت زندگی آن‌ها دستخوش دگرگونی و نابسامانی های بسیاری شده است. مجموعه این عوامل موجبات بروز مشکلات متعدد را در زمین های زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی در شهر را سبب شده است که زندگی را با تهدیداتی مواجه کرده است. یکی از راهکارهایی که می‌تواند به برون رفت از این مشکلات کمک کند برنامه ریزی شهری بر مبنای توسعه پایدار است. نظریه توسعه پایدار حاصل بحث های طرفداران محیط زیست درباره مسائل زیست محیطی به خصوص محیط زیست شهری است که به دنبال نظریه توسعه پایدار برای حمایت از منابع طبیعی ارائه شد. توسعه پایدار شهری نیازمند شناسایی محدودیت های محیطی برای فعالیت های انسانی در ارتباط با شهر ها و تطبیق روشهای طراحی در این محدودیت هاست. در این نظریه موضوع نگهداری منابع برای حال و آینده از طریق استفاده بهینه از زمین و وارد کردن ضایعات به منابع تجدید ناپذیر مطرح است. محلات از مهم ترین بافت های شکل دهنده شهرها هستند و به عنوان کوچک ترین واحدهای ساختاری و اجتماعی شهر از دیرباز مورد توجه بوده‌اند. هر محله از شهر ساختار خود را داشته و قشرهای مشخصی از مردم در آن ساکن بوده‌اند. هویت، مهم ترین وجه محلات شهر است و شاید چنین مفهومی را نتوان در سطوح شهری دیگر، این چنین ریشه دار مشاهده کرد. همزمان با توسعه شهر نیاز است تا محلات نیز در ابعاد مختلف توسعه پیدا کنند. توسعه محله‌ای متشکل از دو مفهوم توسعه و محله است. بررسی مفاهیم توسعه نشان می‌دهد که اهداف توسعه را می‌توان از سطح خرد تا سطح کلان و چشم اندازهای وسیع دنبال کرد. در گذشته توسعه صرفاً به معنای ساخت و ساز در مقیاس های خرد بود، اما با تحول این مفهوم در ادبیات شهرسازی، امروزه توسعه صرفاً به معنای یک عملیات اجرایی و فنی در شهر و در مقیاس محله نیست و مجموعه‌ای از ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در مسیر توسعه یک محله مدنظر است و حتی بحث توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی مقدم بر بسیاری از ابعاد توسعه شده است. محله نیز زیرمجموعه‌ای از اجزای بنیادین شهر در مقیاس های مختلف است، این سلول بنیادین اجتماعی در شهرها در طول تاریخ نسخه‌های مختلفی از تحول را درون خودش داشته است.

با توجه به بررسی‌های انجام شده مشخص شد که میزان اعتماد پاسخگویان، متوسط بوده؛ و پاسخگویان نسبت به شهر و محیط اجتماعی خود احساس تعلق و وابستگی متوسطی داشته‌اند. میزان مسئولیت‌پذیری پاسخگویان نیز در حد خوبی بوده ولی میزان رضایت شهروندان از خدمات شهری نسبتاً ضعیف بوده است. اکثر مردم نگرش مثبتی نسبت به مشارکت داشتند ولی اذعان داشتند امکان مشارکت کمی برای مشارکت شهروندان فراهم است. همچنین پاسخگویان از نظر ذهنی آمادگی نسبتاً بالایی جهت مشارکت اجتماعی داشته‌اند اما به لحاظ عینی و عملی مشارکت بسیار پایینی داشته‌اند. بنابراین بطور کلی میزان مشارکت اجتماعی افراد در حد نسبتاً پایینی بوده است. با توجه به بخش نظری تحقیق ۶ فرضیه ارائه شده که :

فرضیه ۱: نتایج بدست آمده نشان می‌دهد رابطه معنادار، مثبت و همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی وجود دارد بر این اساس هر چه اعتماد اجتماعی بیشتر گردد، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود.

فرضیه ۲: رابطه معنادار و مثبت بین دو متغیر احساس تعلق اجتماعی با مشارکت اجتماعی تایید شده است. بر این اساس هر چقدر احساس تعلق اجتماعی بیشتر گردد، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود.

فرضیه ۳: درخصوص رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و مشارکت اجتماعی، باید اذعان داشت رابطه مستقیم و همبستگی متوسط بین این دو متغیر وجود دارد. لذا هر چه مسئولیت‌پذیری اجتماعی بیشتر گردد، مشارکت اجتماعی بیشتر می‌شود.

فرضیه ۴: در تحقیق ما وجود رابطه معنادار و مثبت بین دو متغیر میزان رضایت از خدمات شهری با مشارکت اجتماعی تایید شده است. بر این اساس هر چقدر میزان رضایت از خدمات شهری بیشتر گردد، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود.

فرضیه ۵: وجود رابطه معنادار و مثبت بین دو متغیر احساس امکان مشارکت با مشارکت اجتماعی تایید شده است. بر این اساس هر چقدر امکان مشارکت بیشتر گردد، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود. فرضیه ۶: وجود رابطه معنادار و مثبت بین دو متغیر نگرش فرد با مشارکت اجتماعی تایید شده است. بر این اساس هر چقدر نگرش فرد مثبت‌تر گردد، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود. نتایج بدست آمده از رگرسیون گام به گام نشان می‌دهد که طی شش گام متغیرهای اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، میزان رضایت از خدمات شهری، امکان مشارکت و نگرش فرد قادر به پیش‌بینی مشارکت اجتماعی بوده‌اند.

References

- Herbert.J.Gans, people & plans Essays in Urban Problems And Solutions, 1986
Ansari, Hamid (2004) Theories of Participation, Master's Thesis, Faculty of Social Sciences, University of Tehran.
Hamid Majedi, Alireza Andalib, Zahra Mashharzadeh Mehrabi, (2015) Identifying the indicators affecting the participation of adultery in urban development, Quarterly Journal of Research Center for Architecture and Urban Planning, Nazar, 12, No. 32, pp. 3-12
Bashirieh, Hossein 1383; Political Sociology, Ney Publishing, Tenth Edition, Tehran ۱۳۹۵
Mazini Manouchehr, the role of people's participation in urban management, 2016

- Mazini, Manouchehr (1999), Urban Management Structure in Iran, Ministry of Interior, Center for Urban Studies and Planning
- Inglehart, Ronald 1373, Cultural Development in the Advanced Industrial Society, Maryam Vetar, Tehran, Kavir Publication
- Hoin Kaoutari and others, participation in development, 2000, 10.
- Nejati Hosseini, Seyed Mahmoud, Modern Society, Citizenship and Participation, 2001, 25-26
- Creighton, James (2005) The Public Participation Handbook: Making better Decisions through Citizen Involvement, John Wiley & Son, San Francisco.
- Marjan Sharafi, (2010), Nasser Barakpour, Typology of Citizens' Participation Techniques in Urban Planning, Based on Different Levels of Participation, Bi-Quarterly Journal of Art University | Number Four: 77-101(
- Smith, Bruce (2003) Public Policy and Public Participation Engaging Citizens and Community in the Development of Public Policy, BSmith Group work Inc.

**Provide a model of social participation model In Sustainable Development
of Urban Neighborhoods
(Case Study of District 6 of Tehran)**

Mehrshad Allahverdi

Ph.D. student of Political Geography, Faculty of Literature and Humanities, Central Tehran Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Farhad Hamzeh*

Assistant Professor of Political Geography, Central Tehran Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Mohammad Akhbari

Associate Professor of Political Geography, Central Tehran Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract

Presenting a model of social participation model in sustainable development of urban neighborhoods (Case study of Tehran's District 6) One of the main factors of economic, political, social and cultural growth and development is social capital. Social capital is a multidimensional, multi-layered concept, in recent years, it has been discussed in various fields of social sciences, economics and political science. Given that social capital is a requirement of development (social and political) and the creation and promotion of social capital also requires trust and awareness and social participation. Based on this approach, it has been established that in this research, the participatory dimension of social capital has been analyzed and evaluated and the role and impact of urban management as the most tangible and closest component of governance to people's lives in attracting citizens' satisfaction with the services provided by urban management to them and in general, the outcome of the performance of urban management in creating and creating social participation in order to promote social capital and, consequently, the creation and development of development. In this regard, the importance of municipalities as a powerful and executive arm of urban management in the process of attracting participation and creating social capital for development should be emphasized. In this regard, while defining the characteristics of participation, social capital and development, she explains the relationship between social participation and its creation and promotion and impact on social capital, and also considers social capital as an influential factor on its development and sustainability.

Keywords: Development, participation, Urban Management, Social capital

---

---

* (Corresponding author) geofarhad77@yahoo.com